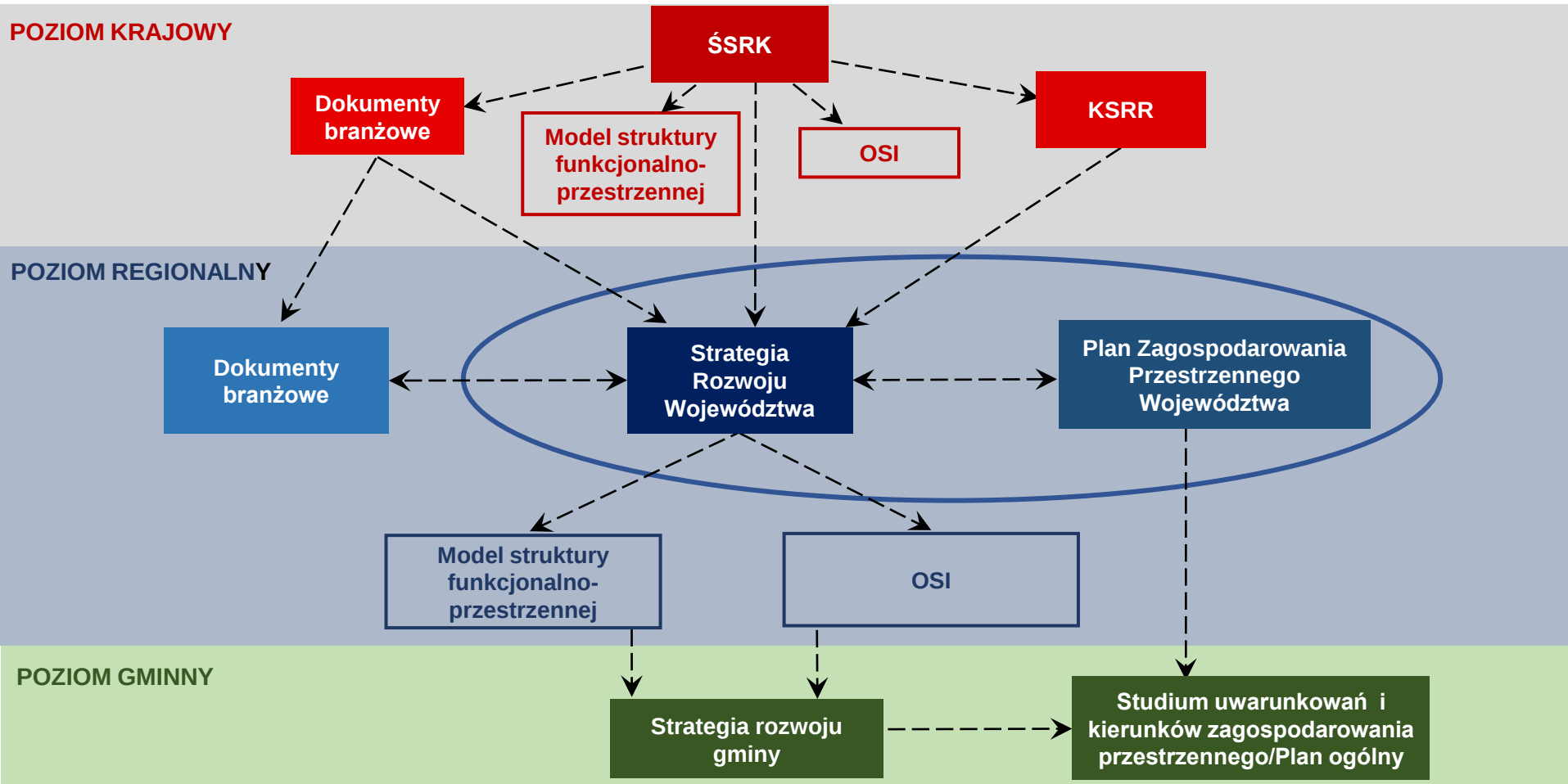

AKTUALIZACJA STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”

*Joanna Miśka,
Kierownik Regionalnego Centrum Analiz i Planowania Strategicznego
Departament Rozwoju i Transformacji Regionu*

SYSTEM PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

CELE GŁÓWNE I PRIORYTETY ŚSRK

Cel horyzontalny: Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej

Cel 1

Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich

- Priorytet 1.1** Zwiększenie dostępności mieszkań
- Priorytet 1.2** Tworzenie warunków sprzyjających rodzicielstwu
- Priorytet 1.3** Odpowiedzialna polityka migracyjna
- Priorytet 1.4** Rynek pracy włączający różne grupy społeczne
- Priorytet 1.5** Dobre zdrowie i aktywne starzenie się

Cel 2

Tworzenie warunków dla konkurencyjności i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu

- Priorytet 2.1** Wysokie kompetencje obywateli
- Priorytet 2.2** Rozwój mobilności oraz infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej
- Priorytet 2.3** Kształtowanie ekosystemu dla innowacji i wzrostu firm
- Priorytet 2.4** Aktywna polityka w obszarze przemysłu i nowych technologii
- Priorytet 2.5** Transformacja energetyczna
- Priorytet 2.6** Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu
- Priorytet 2.7** Dbanie o jakość życia wszystkich obywateli

OSI do celu 2:
CPK; transformacja energetyczna; elektrownia jądrowa i morska energetyka wiatrowa

Cel 3

Wzmacnianie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa

- Priorytet 3.1** Systematyczny wzrost pozycji międzynarodowej Polski
- Priorytet 3.2** Wzmacnianie potencjału obronnego kraju
- Priorytet 3.3** Budowa odporności państwa i społeczeństwa na kryzysy
- Priorytet 3.4** Wzmacnianie bezpieczeństwa żywnościowego
- Priorytet 3.5** Skutecznie działająca administracja

OSI do celu 3:
odporność i rozwój obszarów przy zewnętrznej granicy UE

OSI do celu horyzontalnego: wsparcie dla policentrycznej sieci miast i ich obszarów funkcjonalnych; wsparcie dla obszarów wiejskich wymagających większego włączenia w procesy rozwojowe

STRATEGIA ROZWOJU POLSKI DO 2035 R. – PROJEKT ŚREDNIOOKRESOWEJ STRATEGII ROZWOJU KRAJU

Cel 2. Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu

Priorytet 2.5 Transformacja energetyczna

Zasięg terytorialny OSI transformacji energetycznej

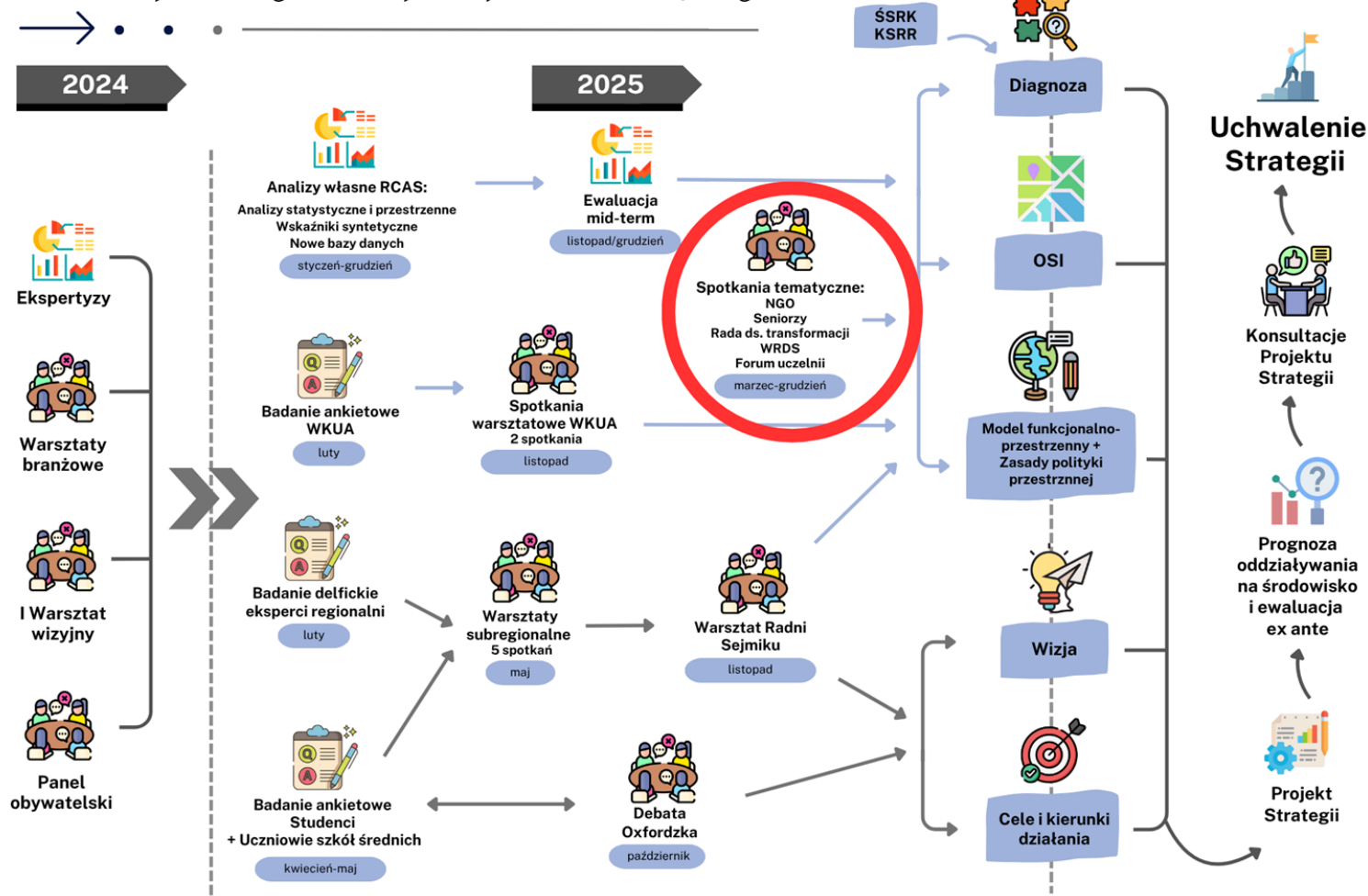
ZARZĄDZANIE INTERWENCJĄ I JEJ ZAKRES

Istotą interwencji będzie koordynacja kluczowych aspektów terytorialnych procesu transformacji energetycznej. (...)

Interwencja będzie komplementarna z działaniami podejmowanymi w ramach Planów Sprawiedliwej Transformacji. Zadaniem podmiotów zarządzających interwencją będzie dostarczanie samorządowi województwa informacji niezbędnej do podejmowania działań osłonowych i rozliczania środków wsparcia zewnętrznego. Zarządzanie OSI transformacji energetycznej będzie prowadzone w ramach koordynacji międzyresortowej i współdziałania z realizującymi Plany Sprawiedliwej Transformacji samorządami województw przy współdziale i zaangażowaniu lokalnych liderów, w tym samorządów lokalnych. (...)

W Planie działań na lata 2026-2029 nie uwzględniono działań związanych z transformacją, w tym inwestycji w moce bilansujące w województwie śląskim.

Action plan: aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego

CYKLICZNE PRACE ANALITYCZNE – RCAS

Raport o stanie województwa

Raport jest dokumentem przygotowywanym corocznie. Obejmuje m.in. informacje o bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej, realizowanych politykach, projektach i zadania samorządu.

Raport monitoringowy Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Analiza zmian zjawisk społeczno-gospodarczych oraz środowiskowo-przestrzennych, monitoring celów oraz wskaźników ujętych w SRW.

Analiza wsparcia terenów przemysłowych, zdewastowanych, zdegradowanych w województwie śląskim

Analiza ilościowa oraz udzielonego wsparcia dla terenów przemysłowych zidentyfikowanych w bazie OPI TPP 2.0.

Siła i zasięg oddziaływania ośrodków akademickich województwa śląskiego

Analiza liczby i miejsca zamieszkania studentów kształcących się na uczelniach w regionie. Zrealizowane zostały 3 edycje. Planowana kolejna edycja w 2026 roku.

ZAKOŃCZONE PRACE ANALITYCZNE – RCAS

Identyfikacja wyzwań stojących przed samorządami i przedsiębiorcami z województwa śląskiego związanych z uwarunkowaniami polityki rozwoju w obszarze transformacji i polityki klimatycznej do roku 2050

Celem badania była identyfikacja wyzwań stojących przed samorządami i przedsiębiorcami z województwa śląskiego związanych z procesami transformacji i polityką klimatyczną UE do roku 2050. Przeprowadzone analizy zidentyfikowały wyzwania stojące przed aktorami procesów transformacji, umiejscowiły je w czasie oraz wskazały sposób reakcji na wyzwanie.

Ankieta delficka na potrzeby określenia wizji rozwoju województwa

Ankieta zrealizowana wśród ekspertów zewnętrznych dot. czynników, które istotnie wpływają na rozwój regionu.

Wyzwania strategiczne polityki regionalnej województwa śląskiego po roku 2030

Dokument obejmuje szeroki zakres wyzwań strategicznych z obszaru społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzennego, powiązanych z procesami transformacji i wyzwaniami polityki klimatycznej UE.

Ocena realizacji działań polityki regionalnej w ramach Obszarów Strategicznej Interwencji/Monitoring Obszarów Strategicznej Interwencji ujętych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Analiza stopnia realizacji zapisów obecnie obowiązujących OSI w regionie pod kątem zmian zjawisk społeczno-gospodarczych oraz przestrzennych i środowiskowych, realizacji zadań przez gminy oraz ich opinii w tym zakresie.

Lokalne Ośrodki Rozwoju w województwie śląskim – analiza potencjału i obszarów funkcjonalnych

Analiza danych społeczno-gospodarczych i przestrzennych pod kątem potencjału LOR-ów. Wstępne wyznaczenia obszarów funkcjonalnych.

TRWAJĄCE PRACE ANALITYCZNE – RCAS

Ewaluacja mid-term Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Ewaluacja obecnie obowiązującej SRW, mająca na celu określenie postępów w realizacji zapisów tego dokumentu oraz stopnia wypełnienia założonych w nim celów.

Koncepcja modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa śląskiego

Materiał przygotowywany w ramach prac nad aktualizacją SRW. Model prezentuje zmiany w przestrzeni, w szczególności układ głównych elementów zagospodarowania przestrzeni, obszary istotne dla osiągnięcia celów wyznaczonych w strategii rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz powiązania funkcjonalne występujące między poszczególnymi obszarami.

Aktualizacja metodologii wyznaczania OSI funkcjonalnego dla województwa śląskiego

Weryfikacja aktualności metodologii będącej podstawą wyznaczania obecnie obowiązującej delimitacji w SRW – korekta obecnego lub wypracowanie nowego podejścia do OSI.

Analiza możliwości delimitacji gmin województwa śląskiego w zakresie jakości powietrza

Weryfikacja metodologii będącej podstawą wyznaczania obecnie obowiązującego OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza – korekta obecnego lub wypracowanie nowego podejścia do OSI.

TRWAJĄCE PRACE ANALITYCZNE – RCAS

Badanie ankietowe wśród młodych ludzi studiujących na uczelniach zlokalizowanych w województwie śląskim oraz uczących się w szkołach średnich zlokalizowanych w województwie śląskim

Badanie dotyczące wizerunku województwa śląskiego m.in. w zakresie warunków życia, edukacji, możliwości rozwoju zawodowego oraz planów na przyszłość z perspektywy osób studiujących i uczących się w regionie.

Opracowanie narzędzi do pomiaru skuteczności i efektywności transformacji w województwie śląskim

Opracowanie wskaźnika/ indeksu/ mierników procesu transformacji wraz z raportem metodologicznym oraz końcowym.

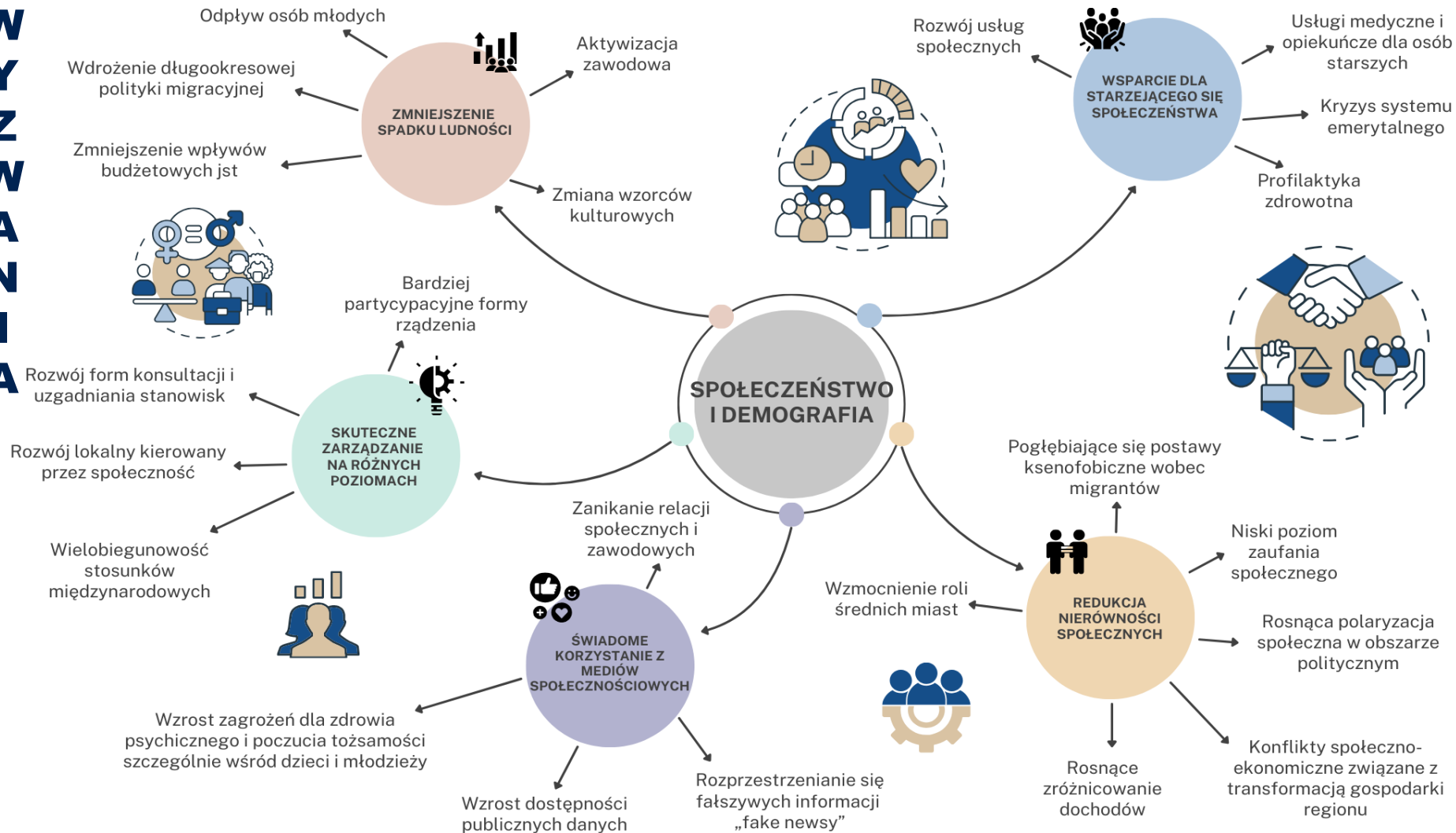
Procesy suburbanizacyjne w gminach województwa śląskiego

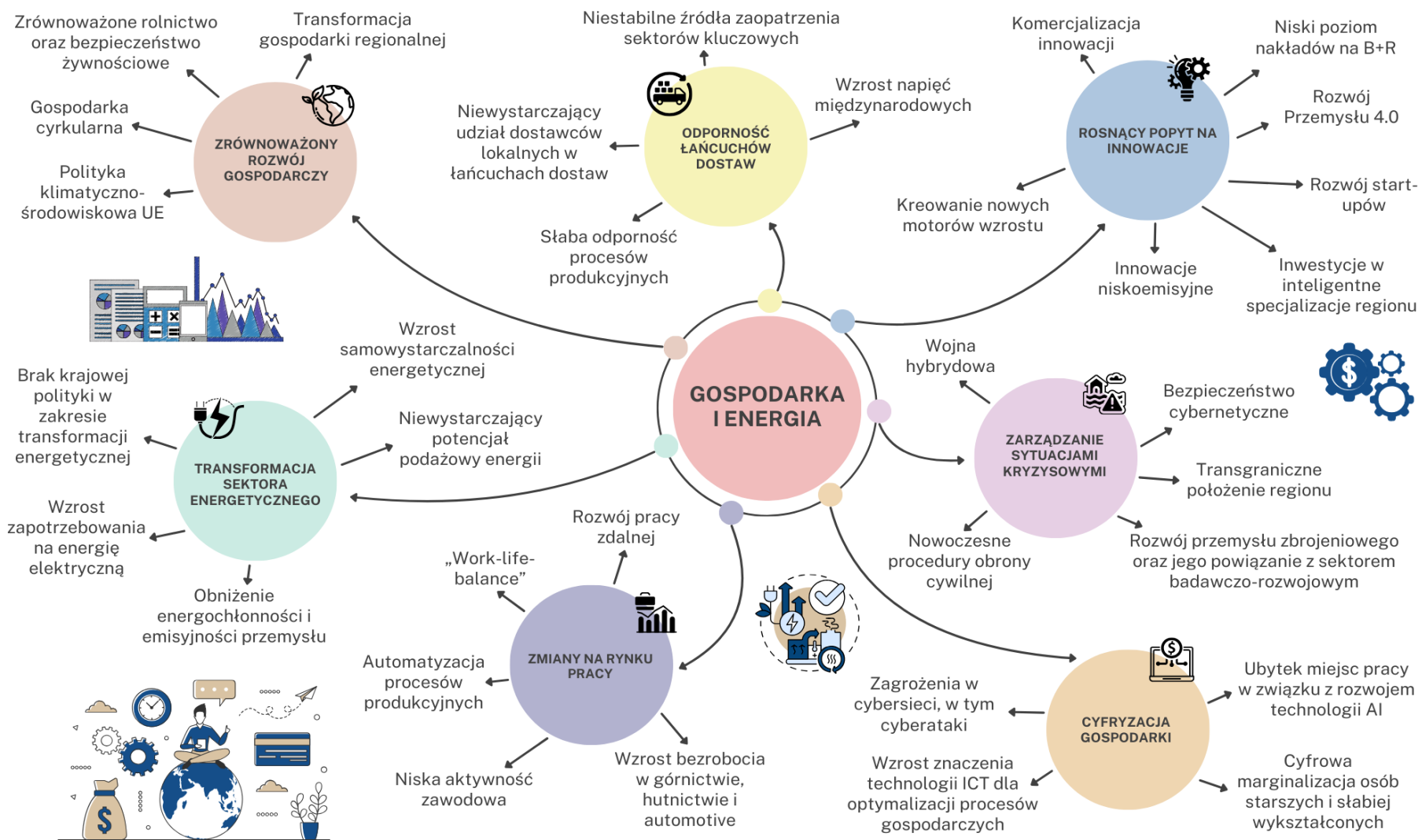
Analiza danych przestrzennych oraz tabel migracji pod kątem zjawiska suburbanizacji w szczególności w kontekście wyznaczania obszarów Metropolii, aglomeracji oraz ich otoczenia funkcjonalnego.

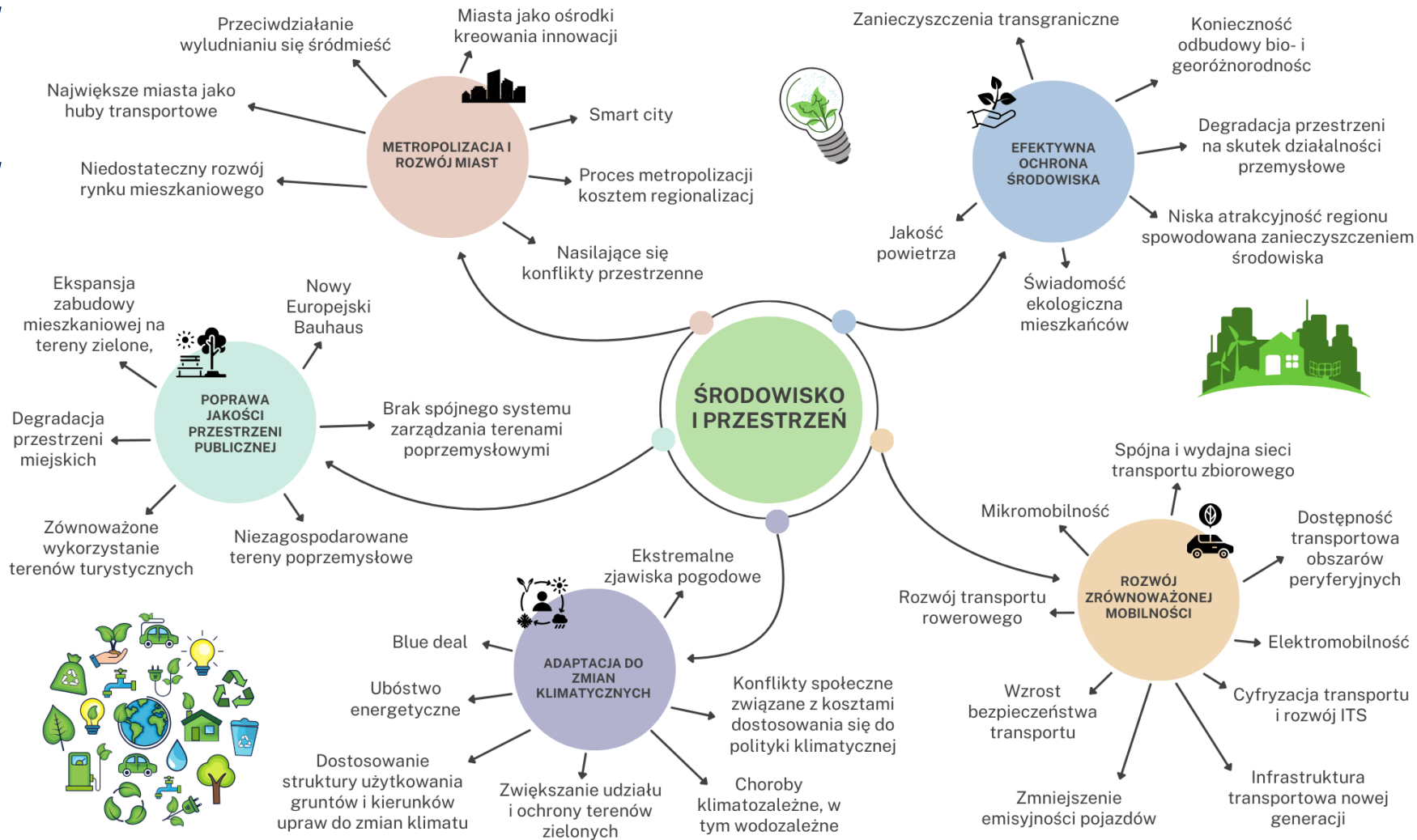
**PRACE
ANALITYCZNE –
RCAS**

***WYBRANE WYNIKI
BADAŃ***

IDENTYFIKACJA WYZWAŃ STOJĄCYCH PRZED SAMORZĄDAMI I PRZEDSIĘBIORCAMI Z WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO ZWIĄZANYCH Z PROCESAMI TRANSFORMACJI I POLITYKĄ KLIMATYCZNĄ UE DO ROKU 2050

Większość badanych **przedsiębiorstw** uważa **transformację za potrzebną** i nie postrzega jej jako zagrożenia dla swojej firmy.

Przedsiębiorcy podchodzą do procesu transformacji **zadaniowo** – jako realizację konkretnych działań, wspieranych funduszami własnymi oraz zewnętrznymi, **a nie jako długofalowy proces** zmieniający otoczenie oraz wewnętrzne procesy i produkty.

Większość firm stawia na adaptację poprzez **modernizację i rozwój kompetencji**.

Przedsiębiorcy planują **działania dostosowawcze**, w tym związane z poprawą **efektywności energetycznej** (60% przedsiębiorstw), przeprowadzeniem **szkoleń** dla pracowników (48%), szeroko rozumiane **dostosowanie** się do zmian (45%), nawiązanie **współpracy** z innymi firmami i/lub organizacjami (33%) czy też zwiększenie **zatrudnienia** (31%).

Wiedza przedsiębiorców na temat transformacji, czerpana głównie z mediów krajowych, sprzyja podejściu emocjonalnemu, a nie pragmatycznemu i często jest fragmentaryczna. Przejawia się to np. w podejściu do dekarbonizacji – tylko **31%** respondentów uznaje odejście od węgla za priorytet. Podobnie, stosunkowo niski poziom poparcia (**42%**) odnotowano dla działań na rzecz redukcji emisji CO₂ w transporcie.

Przedsiębiorcy z branż najbardziej obciążonych procesem transformacji energetycznej mają jasne **oczekiwania wobec samorządu** regionalnego, a należą do nich głównie:

- Wprowadzenie ułatwień w kwestiach formalnych tj. uproszczeń procedur i dostępu do wsparcia;
- Zwiększenia możliwości zdobycia dofinansowania, w tym więcej naborów dedykowanych firmom;
- Więcej konsultacji i dialogu z przedsiębiorstwami;
- Kompleksowe działania informacyjne w zakresie transformacji;
- Lepsze doradztwo ze strony samorządów w zakresie dostosowania do wymogów polityki energetyczno-klimatycznej;
- Szkolenia dla przedstawicieli firm (zarówno dla kadry zarządzającej jak i dla pracowników).

IDENTYFIKACJA WYZWAŃ STOJĄCYCH PRZED SAMORZĄDAMI I PRZEDSIĘBIORCAMI Z WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO ZWIĄZANYCH Z PROCESAMI TRANSFORMACJI I POLITYKĄ KLIMATYCZNĄ UE DO ROKU 2050

Większość badanych **samorządów** uważa **transformację za potrzebną**, jednocześnie oceniając że jest na początkowym etapie procesu.

Samorządy za **priorytetowe wyzwania** związane z polityką energetyczno-klimatyczną uznali: poprawę jakości powietrza poprzez wymianę emisyjnych źródeł ciepła, zwiększenie produkcji energii z OZE, obniżenie emisji gazów cieplarnianych, obniżenie emisyjności budynków. Na dalszych pozycjach znalazły się dekarbonizacja gospodarki czy też stworzenie całościowego systemu zarządzania procesem w regionie.

Realizacja działań w gminach i powiatach skupiała się na priorytetach, które **wynikają wprost z ich kompetencji** tj. związanych z selektywną zbiórką i recyklingiem odpadów, poprawą jakości powietrza (w tym rozwojem OZE) czy też gospodarką wodno-ściekową.

Głównym źródłem informacji dla gmin na temat transformacji jest UMWSL. Istotną rolę odgrywają również strony internetowe administracji UE oraz informacje przekazywane przez stronę rządową. Można więc przypuszczać, że znaczna **część informacji jakie docierają do JST dotyczy możliwości wsparcia finansowego, a nie samego procesu** (w tym kierunków i harmonogramu prowadzonych działań).

Samorządy lokalne mają jasne **oczekiwania wobec samorządu** regionalnego, a należą do nich głównie:

- Zwiększenia możliwości uzyskania środków finansowych;
- Doradztwa w zakresie dostosowania samorządów lokalnych do wymogów transformacji;
- Wprowadzenie ułatwień w kwestiach formalnych w dokumentach aplikacyjnych, koniecznych do uzyskania wsparcia finansowego;
- Szkoleń dla pracowników urzędów;
- Kompleksowych działań informacyjnych w zakresie transformacji w regionie;
- Zwiększenia ilości konsultacji i dialogu z przedstawicielami JST.

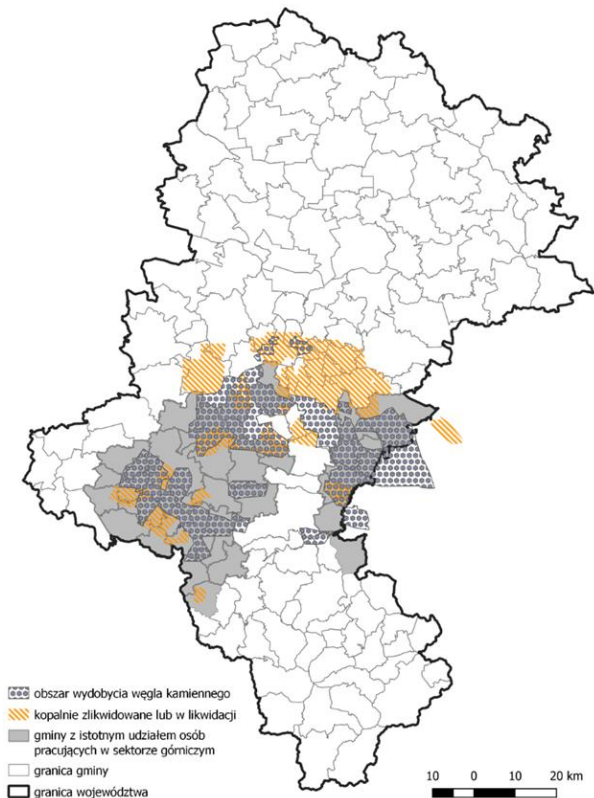
IDENTYFIKACJA WYZWAŃ STOJĄCYCH PRZED SAMORZĄDAMI I PRZEDSIĘBIORCAMI Z WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO ZWIĄZANYCH Z PROCESAMI TRANSFORMACJI I POLITYKĄ KLIMATYCZNĄ UE DO ROKU 2050

Z rozmów przeprowadzonych z mieszkańcami województwa śląskiego jasno wynika, że obecny przekaz medialny zbyt ogólnikowy i skupiony na aspekcie ekologicznym procesu transformacji.

W trakcie **panelu obywatelskiego** określono trzy główne, najbardziej oczekiwane kierunki działań informacyjnych:

- ❑ **Jasna wizja przyszłości** – należy precyzyjnie komunikować docelowy model transformacji, uwzględniający zarówno jego korzyści jak i koszty.
- ❑ **Transparentny harmonogram** – należy wskazać jakie działania i w jakiej kolejności mają zostać podjęte („mapa drogowa” transformacji).
- ❑ **Wsparcie dla społeczności** – należy jasno określić, jakie wsparcie otrzymają mieszkańcy i przedsiębiorcy oraz jakie koszty poniosą samodzielnie.

OCENA REALIZACJI DZIAŁAŃ POLITYKI REGIONALNEJ W RAMACH OSI/MONITORING OSI UJĘTYCH W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”

Regionalne obszary strategicznej interwencji, w tym **OSI – Gminy w transformacji górniczej**, w ramach których wskazano 64 gminy, które zakwalifikowano w ramach trzech grup problemowych tj. gminy z problemem społeczno-przestrzennym (38 gmin), gminy z problemem społecznym (2 gminy) i gminy z problemem przestrzennym (24 gminy).

OCENA REALIZACJI DZIAŁAŃ POLITYKI REGIONALNEJ W RAMACH OSI/MONITORING OSI UJĘTYCH W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”

Zgodnie z analizą przeprowadzoną na podstawie danych z druków PIT-11 za rok 2018 w regionie zidentyfikowano 74 844 górników, natomiast w 2023 r. 66 480 (**spadek rok do roku o 8 364 osoby**).

Spadek zatrudnienia w górnictwie odnotowano w 116 gminach (największy w Rudzie Śląskiej, Katowicach i Jastrzębiu – Zdroju), natomiast wzrost odnotowano w 30 gminach (największy w Orzeszu, Pszczynie i Świerklanach). Należy również wskazać, że w przypadku 21 gmin województwa śląskiego nie stwierdzono zmian we wskazanym zakresie (w tym 11 gmin w których nie zidentyfikowano osób zatrudnionych w sektorze wydobywczym).

OCENA REALIZACJI DZIAŁAŃ POLITYKI REGIONALNEJ W RAMACH OSI/MONITORING OSI UJĘTYCH W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”

Wyniki przeprowadzonej ankiety pokazują, że działania dotyczące terenów pogórnich w gminach województwa śląskiego były finansowane głównie ze środków własnych oraz środków UE, w tym środków regionalnych (85% gmin). Ważną rolę odegrały również środki krajowe (30%), w tym pochodzące z Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych oraz Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.

Dla JST najważniejszym powodem prowadzenia działań na terenach pogórnich była zarówno odpowiedź na wyzwania występujące na tym obszarze, jak również odpowiedź na oczekiwania mieszkańców. Ważnym aspektem była także dostępność środków finansowych (w tym preferencje dla OSI - Gminy w transformacji górniczej).

OCENA REALIZACJI DZIAŁAŃ POLITYKI REGIONALNEJ W RAMACH OSI/MONITORING OSI UJĘTYCH W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”

Wybrane rekomendacje

REKOMENDACJA: Mając na uwadze konieczność kontynuacji w kolejnych latach redukcji zatrudnienia w sektorze wydobywczym i okołógórnicznym rekomenduje się kontynuację wsparcia mieszkańców w procesie nabywania nowych kompetencji zawodowych.

REKOMENDACJA: Mając na uwadze zarówno potrzebę ochrony środowiska w województwie śląskim, jak również potencjał terenów pogórnicznych, rekomenduje się wspieranie (w tym finansowe) nadawania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

OCENA REALIZACJI DZIAŁAŃ POLITYKI REGIONALNEJ W RAMACH OSI/MONITORING OSI UJĘTYCH W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”

REKOMENDACJA: Ze względu na duże znaczenie środków z funduszu sprawiedliwej transformacji w procesie transformacji regionu, rekomenduje się utrzymanie wsparcia dla podregionów górniczych w kolejnych perspektywach finansowych UE.

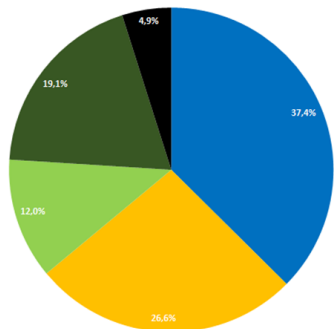
REKOMENDACJA: Uwzględniając zarówno istotność OSI – *Gminy w transformacji górniczej* w procesie wypracowywania założeń TPST WSL 2030, jak również konieczność kontynuacji wsparcia w kolejnych latach dla gmin najbardziej narażonych na skutki transformacji regionu, rekomenduje się [utrzymanie](#) wskazanego [OSI w aktualizowanym dokumencie Strategii Rozwoju Województwa](#).

BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD MŁODYCH LUDZI STUDIUJĄCYCH NA UCZELNIACH ZLOKALIZOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM ORAZ UCZĄCYCH SIĘ W SZKOŁACH ŚREDNICH ZLOKALIZOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Wybór uczelni w województwie śląskim

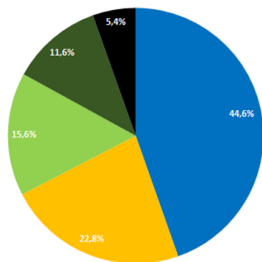
Studenci ogółem

- Uczelnie, na której studiuję była moim pierwszym i jedynym wyborem studiowania
- Uczelnie na której studiuję była moim pierwszym wyborem, ale rozważałem też inne uczelnie spoza województwa śląskiego
- Uczelnie na której studiuję była moim pierwszym wyborem, ale rozważałem też inne uczelnie w województwie śląskim
- Inna uczelnia spoza województwa śląskiego była moim pierwszym wyborem studiowania
- Inna uczelnia z województwa śląskiego była moim pierwszym wyborem

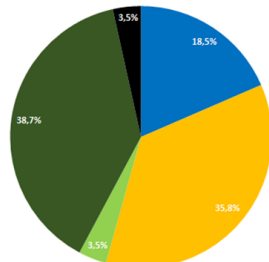

Decyzje studentów z regionu w zakresie wyboru uczelni są przede wszystkim podyktowane **bliskością miejsca zamieszkania**, chęcią pozostania w pobliżu rodziny i znajomych oraz **korzystnymi połączeniami komunikacyjnymi**.

Studenci pochodzący z województwa śląskiego

Studenci pochodzący spoza województwa śląskiego

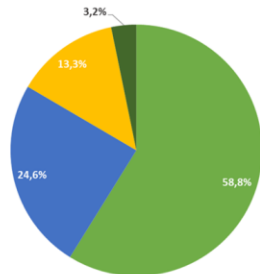
Decyzje studentów spoza regionu są przede wszystkim podyktowane bliskością miejsca zamieszkania oraz **niepowodzeniem w rekrutacji na uczelnie spoza województwa śląskiego**.

BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD MŁODYCH LUDZI STUDIUJĄCYCH NA UCZELNIACH ZLOKALIZOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM ORAZ UCZĄCYCH SIĘ W SZKOŁACH ŚREDNICH ZLOKALIZOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Plany na przyszłość

Studenci ogółem

Pozostać w województwie

Wyjechać z województwa

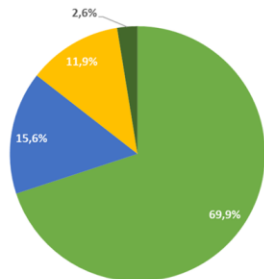
Brak skonkretyzowanych planów na przyszłość

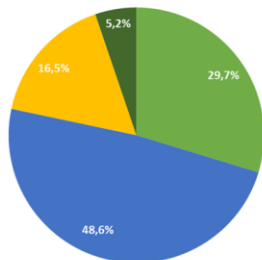
Inne

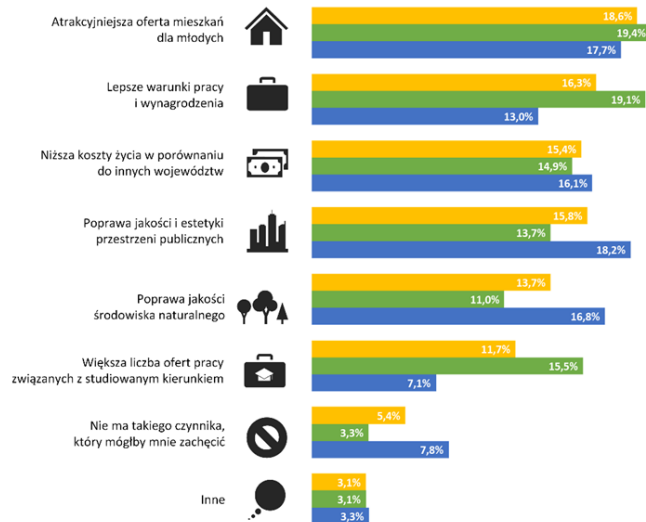
Studenci pochodzący z województwa śląskiego

Studenci pochodzący spoza województwa śląskiego

Co mogłoby zachęcić Cię do wybrania województwa śląskiego jako miejsce do życia?

ogółem

z województwa

spoza województwa

GDZIE SZUKAĆ INFORMACJI

slaskie.pl

Plan rozwoju / Strategia rozwoju województwa

bip.slaskie.pl

Województwo / Programy, plany i strategie Województwa

rcas.slaskie.pl

ODPOWIEDZIALNY ZA PROCES AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
DEPARTAMENT ROZWOJU I TRANSFORMACJI REGIONU**

Referat Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego

32/ 77 44 040

32/ 77 44 039

strategia@slaskie.pl

Województwo
Śląskie

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ